

Lausunto

24.09.2023

Asia: VN/20785/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eräiden kansaneläkeindeksiin ja elinkustannusindeksiin sidottujen etuuksien ja rahamäärien indeksitarkistuksista vuosina 2024-2027 ja siihen liittyviksi laeiksi sekä lapsilisälain 7 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Opiskelija-Allianssi – OSKU ry kiittää lämpimästi sosiaali- ja terveysministeriötä pyynnöstä lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi eräiden kansaneläkeindeksiin ja elinkustannusindeksiin sidottujen etuuksien ja rahamäärien indeksitarkistuksista vuosina 2024–2027 ja siihen liittyviksi laeiksi sekä lapsilisälain 7 §:n muuttamisesta.

Alkuun OSKU toteaa, että lausumisaika esitettyyn asiaan liittyen on kohtuuttoman lyhyt. Valmisteluaikaa on annettu 5 arkipäivää, vaikka yleisesti ottaen lausumisaikaa annetaan 6 viikkoa. Katsomme, ettei kiireellisyysperuste täyty ja tämän suuruisia muutoksia tulisi valmistella huolellisemmin ja perusteellisemmin.

OSKU ei voi kannattaa esitettyjä muutoksia, sillä ne heikentävät opiskelijoiden jo ennestään heikkoa sosiaaliturvaa huomattavasti. Opintotuki laahaa jo nyt merkittävän osan jäljessä, kun sitä ei alun alkaen ole sidottu indeksiin. Opintotuki itsessään muodostaa melko pienen osan opiskelijan kokonaisuudesta, ja sen heikennys vie opintotuen tarkoitusta enemmän ja enemmän pois päätoimisten opintojen mahdollistajana. Samaan aikaan on valmisteilla mittavat asumistuen leikkaukset sekä aikuiskoulutustuen lakkautus. OSKU vaatii, että leikkausten yhteisvaikutuksia tarkastellaan paremmin ja kokonaisuutena, ja huomioidaan erityisesti vaikutukset opiskelijoiden opintojen suoritusaikoihin, jaksamiseen ja osaamistasoon.

Ammatilliselle opiskelijalle tilanne riittävän sosiaaliturvan suhteen on erityisen hankala, sillä opintolainasta ei makseta korkeakoulujen tapaan mitään hyvitystä, vaikka olisi miten nopeasti ja hyvin saanut opintonsa suoritettua. Toimeentulotukea ei voi saada, ilman että on nostanut lainaa.

Alaikäisillä ei ole oikeutta asumistukeen, vaikka moni joutuu muuttamaan varhaisessa vaiheessa opintojen perässä pois kotoa, ja huoltajien tulorajat ovat matalat. Iso osa opintojen suorittamisesta tehdään erilaisissa työssäoppimisissa täyttä työviikkoa tehden usein palkatta, ehkä vielä muutamia kirjallisia opintoja samalla tehden. Monelle ammatilliselle opiskelijalle työnteko tukee opintoja ja turvaa toimeentuloa, mutta ei voi olla niin, että työnteko on välttämätöntä täyspäiväisten opintojen rinnalla voidakseen maksaa elämisen.

Lukuisten tutkimusten ja selvitysten mukaan juuri jaksaminen ja kasvavat mielenterveysongelmat ovat suurin syy siihen, ettei opintojen suorittaminen suju ja työelämään siirrytään valmiiksi uupuneina. Stressi taloudellisesta pärjäämisestä ja tulevaisuudesta on valtava kuormitustekijä, joka vaikuttaa jaksamiseen ja mielenterveyteen. Suomi tarvitsee kipeästi uusia osaajia, mutta leikkaamalla opiskelijoilta vain viivytetään valmistumista ja ajetaan opiskelijoita loppuun.

Ensisijaisesti OSKU esittää, että useiden muiden etuuksien tapaan opintotuki jätetään indeksijäädysten ulkopuolelle. Hallitusohjelmassa on kuitenkin kirjaus opintotuen kokonaisuudistuksesta. OSKU vaatii, että mikäli esityksenä olevat asumistuen merkittävät heikennykset sekä opintotuen indeksien jäädys toteutuu, opintotuen kokonaisuudistuksessa on tehtävä merkittäviä parannuksia sen tasoon ja kompensoitava muita leikkauksia huomioiden moninaiset asumistilanteet ja erityisesti oppivelvollisuusikäisten ammatillisten opiskelijoiden toimeentulo.

Holsti Emma
Suomen Opiskelija Allianssi - OSKU ry